

Ὁ Εὐπολις δίδων τὰ 15 φράγκα του μέχρι λεπτοῦ εἰς τὸν Α ἐκείνον, τὸν προκαλέσαντα τὸν ἀπαγορευτικὸν νόμον, ἀντὶ ἐνὸς ἑκατολλίτρου σιδήρου, δὲν ἔχει εἰμὴ τὴν ἀπόλαυσιν μόνου τοῦ σιδήρου. Δὲν δύναται πλέον ν' ἀποκτήσῃ τὸ βιβλίον, ἢ ὅ,τι δῆποτε ἄλλο τῆς; αὐτῆς ἀξίας, χάνει τὰ 5 φράγκα. Ναί, λέγουσι¹ καὶ μήπως δύναται νὰ εἰπωσιν ὄχι; Δύναται νὰ εἰπωσιν ὅτι, ὑπερτιμωμένων τῶν πραγμάτων ἕνεκα τοῦ περιορισμοῦ, ὁ ἀναλωτὴς δὲν χάνει τὴν διαφορὰν;

Ἄλλὰ, προσθέτουσι, τὴν διαφορὰν ταύτην τὴν κερδαίνει ἡ ἐθνικὴ ἐργασία.

Ὅχι, δὲν τὴν κερδαίνει ἡ ἐθνικὴ ἐργασία, διότι καὶ μετὰ τὸν ἀπαγορευτικὸν νόμον ἡ ἐθνικὴ ἐργασία δὲν ὑποστηρίζεται εἰμὴ διὰ 15 πάλιν φράγκων.

Τοῦτο μόνον γίνεται, ὅτι μετὰ τὸν νόμον αὐτὸν τὰ 15 φράγκα τοῦ Εὐπόλιδος δίδονται ὑπὲρ τῆς μεταλλουργίας, ἐν ᾧ πρὸ αὐτοῦ διενέμοντο διδόμενα τὸ μὲν εἰς τὴν χειροτεχνίαν, τὸ δὲ εἰς τὴν βιβλιοπωλείαν.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Α ἐν ταῖς ὁρίοις ἐξασκουμένη βία, ἢ ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου χάριν τοῦ Α ἐξασκουμένη δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ διαφόρως ὑπὸ ἡθικῆν ἔποψιν. Εἰσὶν οἱ δοκοῦντες ὅτι ἡ ἀπογύμνωσις ἀποβάλλει τὴν ἀνηθικότητα γινομένη ὑπὸ τοῦ νόμου. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ὑπάρχει μᾶλλον ἐπιβαρύνουσα αὐτῆς περίστασις. Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχωσι· τὰ περὶ τούτου, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὰ οἰκονομικὰ τῆς ἀπογυμνώσεως ἀποτελέσματα εἶναι τὰ αὐτὰ κατ' ἄμφω τὰς περιπτώσεις.

Στρέψατε ὅπως θέλετε τὸ πρᾶγμα, ἂν ἦσθε ὀξυδερκεῖς θὰ εἴδετε ὅτι ἐκ τῆς ἀπογυμνώσεως, εἴτε νομίμου εἴτε παρνόμου, δὲν ἐκπηγάζει τί καλόν. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ὁ Α, ἢ ἡ βιομηχανία του, ἢ ἀκόμη, ἂν θέλητε, καὶ ἡ ἐθνικὴ ἐργασία κερδαίνουσιν ἐκ τούτου ὃ φράγκα. Ἄλλ' ἰσχυρίζομεθα ὅτι ἐκπηγάζουσι καὶ δύο ζημίαι, ἡ μὲν διὰ τὸν Εὐπολιν, πληρόνοντα 15 φράγκα τὸν σιδήρον, ἀντὶ 10, ἡ δὲ διὰ τὴν ἐθνικὴν ἐργασίαν, ἥτις δὲν λαμβάνει τὴν μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν αὐτῶν διαφορὰν. Ἐκλέξατε πρὸς ποίαν ἐκ τῶν δύο ζημιῶν θέλετε νὰ συμψηφισθῇ τὸ κέρδος ὑπερ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν. Ἡ ἑτέρα θὰ μὲν πάντοτε ζημία.

Ἡθικότης! Ἡ βία δὲν εἶναι ποτὲ παραγωγὴ, ἀλλὰ καταστροφή. Ἄν ἡ βία ἦτον παραγωγὴ, ἢ Γαλλία θὰ ἦτον πλουσιωτέρα ἀφ' ὅ,τι εἶναι.

¹Ἐπειτα συνέχισα.

I. B.

Ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς διακρίνεται ὡς ἐξῆς ἐπὶ ἀναλογίαις 100 κατοίκων: Γεωργοὶ 47.18, ἐλεύθερα ἐπαγγέλματα 18.66, βιομηχανοὶ 8.65, νυκτικοὶ 4.52, ἐργάται 4.07, ἔμποροι 3.41. Τὴν πρώτην ἐπομένως θέσιν κατέχει ἐν Ἑλλάδι τὸ ἐπαγγελματικὸν τοῦ γεωργοῦ.

Θεοδώρου Δὲ Χελδράτζ

ΤΑ ΦΥΤΑ ΤΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ

ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη.

Συνήχια¹ ἰδί σελ. 692.

Περὶ τινῶν ἄλλων φυτῶν τῆς Ἀττικῆς
θεραπευομένων κυρίως.

«Πολλῶ ἤττονα ἀξίαν τῶν σιτηρῶν, τῆς ἐλαίας καὶ τῆς ἀμπέλου, ἰδίως ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν τὴν ὁποῖαν καταλαμβάνουσιν, ἔχουσι τὰ ἐπόμενα ἡμερα φυτὰ τὰ θεραπευόμενα ἐπὶ τῶν ἀναπεπταμένων ἀγρῶν.

«Ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν ὀσπρίων καὶ χιλῶν, (ἦτοι τοῦ χόρτου πρὸς τροφήν τῶν κτηνῶν). Ἐκ τούτων συχνότατοι χιλοὶ εἰσὶν: *Bickion* τὸ ἡμερον (κοινῶς βίκος), *Λάθυρος ὁ ἡμερος* (κοιν. λαθοῦρι), *Ὀροβος ὁ γνήσιος* (κ. ῥόβι). Ταῦτα σπείρονται ταῦτοχρόνως τοῖς σιτηροῖς μετὰ τὰς πρώτας φθινοπωρινὰς βροχάς. Ὁ ἡμερος λάθυρος χρησιμεύει οὐ μόνον ὡς χιλὸς τῶν ζώων, ἀλλὰ καὶ πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἐκ τῶν σπερμάτων αὐτοῦ σκευαζομένου ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐτηρητοῦ νηστισίμου ἐψήματος, τοῦ καλουμένου *φάβα*.¹ Σπανιώτερον γεωργεῖται ὡς χιλὸς *Λάθυρος ὁ ὄχρος* (κ. ὄχρος), π. χ. εἰς τὸ Θρασιάσιον πεδῖον. Νεωστὶ εἰσῆχθη καὶ *Μηδικὴ ἡ ἡμερος* (κ. τριφύλλι)· γεωργεῖται δὲ ἐν μικρῶ μόνον εἰς τινὰς κήπους κατὰ μῆκος τῶν ὁδῶν αὐτῶν, οὐδαμοῦ δὲ πολλή. Ἄλλα εἶδη *Τριφυλλίου* (*Τριφύλλιον* τὸ *λειμώνειον*, *Ὀροβρυχὶς ἡ ἡμερος*) εἰσὶν ἄγνωστα. Τῶν ἐξῆς ὀσπρίων ἡ χεδροπῶν εὐχρηστεῖ ἡ μὲν πόα ὡς χιλὸς, τὰ δὲ σπέρματα ὡς τροφή τῶν ἀνθρώπων· ταῦτα δὲ εἶνε *Ἐρέβινθος ὁ κριθόμορος* (κοινῶς ῥεβίθι ἢ ῥοβίθι), *Bickion* τὸ *ἐδώδιμον* ἢ *κύαμος* (κ. κουκι) καὶ *Ὀροβος ὁ λεπτόκαυλος* (κ. φακή). Τὰ ὕσπρια ταῦτα γεωργοῦνται συνήθως ἐπὶ τῶν ἀγρῶν· ἐκ τούτων δὲ ὁ ἐρέβινθος καὶ ὁ ὄροβος προκόπτουσι μᾶλλον εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη τοῦ Ἀττικοῦ πεδίου, σπανιώτερον δὲ τὸ δεύτερον εἶδος ἢ τὸ πρῶτον. Ὁ χρόνος τῆς σπορᾶς αὐτῶν εἶνε ὁ αὐτὸς τῶ τῶν σιτηρῶν.

«Ὁ κοινὸς *λόγγυρος* *Στρώγυρος* (κοινῶς πατάτα, σήμερον δὲ καὶ γεώμηλον) εἰσῆχθη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ γεωργία αὐτοῦ δὲν ἀνεπτύχθη πολὺ, αὐξάνεται ὅμως ἀδιακόπως. Ἐν Ἀττικῇ γεωργεῖται πολὺς μόνον παρὰ τὴν Κηφισίαν, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Πεντελικοῦ. Ἡ τῶν γεωμήλων ὅμως παραγωγὴ δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὴν κατανάλωσιν τῶν Ἀθηνῶν, διὸ καὶ πολλὰ εἰσάγονται ἐκ Τεργέστης καὶ Μασσαλίας, καίτοι ἐν Ἑλλάδι ταῦτα δὲν εἶνε τροφὴ δημῶδης. Τὰ γεώμηλα φυτεύονται ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Ἀπριλίου, ὅτε τὰ ψύχη παρῆλθον ὄλωσ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου ἔρχονται τὰ πρώτα νεκρὰ γεώμηλα εἰς τὴν ἀγορὰν, ὁ δὲ κύριος

1. Ὀλιγώτερον ἀγαπητὸν λαθῦριον ἔστος (φάβα) σκευάζεται καὶ ἐκ τῶν κύμων.

θερισμός αὐτῶν γίνεται τὸν Σεπτέμβριον καὶ Νοέμβριον.

«Τὸ *Γοσύπιον* ἢ *εριοφόρον δένδρον* (κ. βαμβάκι). Ἡ γεωργία αὐτοῦ τελευταῖον ηὐξήθη, κατὰ δὲ τὸ 1873 ἦσαν πεφυτευμένα διὰ βάμβακος 636 στρέμματα. Γεωργεῖται τὸ θέρος σπείρεται κατὰ Μάιον, ἀνθῆι τὸν Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον, θερίζεται τὸν Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον.

«*Ἐρυθρόδαρον* τὸ *βαφικόν* (κ. ρίζαρι) εἶνε φυτὸν οὐχὶ ἄσχημον τοῦ ἀττικοῦ πεδίου, ἅτε καθιστῶν χρησίμους διὰ τῆς φυτείας αὐτοῦ τοὺς ἡμιελῶδεις τόπους τῶν παραθαλασσίων, ἰδίως δὲ τὰ Φαληρικά ἀλίπεδα. Ἡ θεραπεία αὐτοῦ εἶνε λίαν προσοδοφόρος, ἀλλὰ καὶ λίαν κοπιώδης καὶ δαπανηρά. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαῖου σκάπτονται βαθύτατα οἱ ἀγροὶ καὶ ἀφίενται ἀγροὶ μέχρι τοῦ ἐπομένου Μαρτίου, εἶτα ἀροτριῶνται ἐπανειλημμένως καὶ διακροῦνται κατὰ πρασιάς πλατείας ὅσον $1\frac{1}{2}$ μέτρον, ἀναλόγως τῷ μήκει, χωριζομένης ἀπ' ἀλλήλων δι' ὄχετῶν, καὶ σπείρεται ὁ σπῆρος πυκνῶς (ἐπὶ 1 στρέμματος δαπανῶνται 30 ὀκάδες σπερμάτων). Ὅπως δὲ θερισθῆ ὁ ἀγρὸς δεόν νὰ παρέλθῃσι 5 ἔτη, καθ' ὃν χρόνον ἄπαξ κατ' ἐνιαυτὸν, τὸ ἔαρ, πρὶν ἢ τὰ φυτὰ ἐκβλάστῆσιν, ὁ ἀγρὸς ὑποσκάπτεται μικρὸν καὶ καθαίρεται ἀπὸ τῶν ζιζανίων ἐπιμελῶς. Οὐδέποτε δὲ ἐφρδρεῖται.

«Ὅσῳ χρονιώτερον παραταθῆ ἡ φυτουργία αὕτη τοῦ ἐρυθροδάνου, τόσῳ μᾶλλον αὐξάνονται αἱ ρίζαι αὐτοῦ κατὰ πάχος καὶ γίνονται κρείσσονες κατὰ ποιόν. Καλλιτέρα ποιότης ἐξάγεται μετὰ 8-10 ἔτη, συνήθως ὅμως ἐν Ἀττικῇ ἡ συγκομιδὴ γίνεται τὸ πέμπτον ἢ ἕκτον ἔτος. Ἀνασκάπτουσι δὲ πρὸς τοῦτο τοὺς ἀγροὺς ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ Αὐγούστου βαθύτατα, ἐξάγουσιν ἐπιμελῶς ὅλας τὰς ρίζας, ρίπτουσιν αὐτὰς ἐν κοφίνοις, τέλος δὲ ἀπλοῦσι 14 ἡμέρας ἐπὶ τῶν ἀλωνίων πρὸς ἀποξήρανσιν διὰ τοῦ ἡλίου. Ἐὰν δὲ οἱ ἀγροὶ οὗτοι πρόκηται νὰ φυτευθῶσιν ἐκ νέου δι' ἐρυθροδάνου, σπείρονται ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ δύο ἔτη κριθῆ εἶτε σίτος, εἶτα δὲ τὸ ἐρυθρόδανον κατὰ τὴν προρρήθεισαν μεθόδον.

«Ὁ *Καπνός* (*Νικοτιανὴ ὁ καπνός*). Πρὸς φυτοκομίαν τοῦ καπνοῦ τὸ ἔδαφος τῆς Ἀττικῆς δὲν εἶνε ἐπιτήθειον ἢ προκίπτουσα ποιότης εἶνε κακὴ καὶ μικρᾶς ἀξίας· διὰ τοῦτο εἰ καὶ οὐδέποτε ἡ γεωργία αὐτοῦ προέκοψεν ἐνταῦθα, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἠλαττώθη ἐπὶ μᾶλλον. Ὁ καπνὸς σπείρεται τὸν χειμῶνα ἐν ξυλίνοις κιβωτίοις ἢ γάστραις εἰς τόπους εὐσκεπεῖς καὶ εὐηλίους, τὰ νέα φυτὰ μεταφυτεύονται κατὰ τὰ μέσα ἢ τέλη τοῦ Ἀπριλίου, ἢ δὲ ἄνθησις διαρκεῖ ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου.

«*Σήσαμον* τὸ *ἀνατολικόν* (κ. σουσάμι) γεωργεῖται πολὺ εἰς χώρας τινὰς τῆς Ἑλλάδος, ἰ-

δίως δὲ ἐν Ἀνατολῇ ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅμως τῆδε κακεῖσε παρὰ τῷ βάμβακι, ἢ ἐν κήποις καὶ σικυῶσι. Εἶνε φυτὸν ἐπέτειον θερινόν.

«Εἰς τὰ ὠφέλιμα τέλος καὶ κυρίως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον γεωργούμενα φυτὰ τῆς Ἀττικῆς ἀνήκει καὶ ἡ εἰς τὴν βομβυκοτροφίαν ἀπαραιτήτος *Μωρέα* ἢ *Λευκὴ* (κ. μουρηά, συκαμηνῆ καὶ Δουτιά), καὶ δὴ ποικιλία τις αὐτῆς ἐκ Προύσσης τῆς Βιθυνίας καταγομένη, ἧς τὰ φύλλα εὐχρηστοῦσιν εἰς τροφήν τῶν μεταξοσκωλήκων. Τὸ δένδρον τοῦτο φυτεύεται ἰδίως ἐν τῷ παρὰ ταῖς Ἀθήναις ἐλαιῶνι, ἐν πολλοῖς κήποις καὶ κατὰ μῆκος πολλῶν ὁδῶν, ἢ δὲ φυτεία αὐτοῦ ηὐξήθη τελευταῖον. Κατὰ στατιστικὴν τινα ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν τῷ 1864 ἐκδοθεῖσαν, περὶ τῆς γεωπονίας ἐν Ἑλλάδι, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ μωρεῶν ἀνήρχετο τὰς 1895, ἐξ ὧν αἱ πλείους ἀνήκουσι βεβαίως εἰς τὰ περίξ τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ πρὸς ξυλείαν δὲ ἡ μωρέα δὲν εἶνε δένδρον ἄσχημον. Ἡ ἐκβλάστησις τῶν φύλλων αὐτῆς ἄρχεται ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ, ἢ δὲ φυλλόβροια ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ Ὀκτωβρίου.

Περὶ τῶν ἐν κήποις θεραπευομένων ὀπωροφόρων καὶ ἄλλων καρπικῶν δένδρων, λαχάνων ἀγρίων τε καὶ ἡμέρων.

«Κατὰ τὰ ἐξέρχοντα φυτὰ, ἅτινα φυτοκομοῦνται ἐκ τοῖς κήποις, διακροῦνται οὗτοι: 1) εἰς *Περιβόλια*, ἐν οἷς θεραπεύονται ἰδίως ὀπωροφόρα δένδρα, ὅρ' α ὅμως φυτεύονται συνήθως καὶ λάχανα (μηλωδεις τῶν ἀρχαίων), 2) εἰς *Λαχαροκήπους* (αἱ ἰδίως *Λαχαναῖαι*), ἐν οἷς κηπεύονται ἀποκλειστικῶς λάχανα, ἔχοντα χροσίαν μᾶλλον ἡλίου, οὐδόλως δὲ ἢ ὀλίγα μόνον δένδρα· καὶ 3) εἰς *Μποστάνια* (σήμερον ἐξελληνισθέντα κατὰ τὴν ὠμιλημένην γλῶσσαν εἰς *σικυῶνας*), δηλ. κήπους ἢ ἀγροὺς συνήθως ἀναπεπταμένους καὶ δι' ἀφθόνου ῥυτοῦ ὕδατος ἀρδευομένους, ἐν οἷς γεωργοῦνται ἀποκλειστικῶς σικυοειδῆ φυτὰ πάντοτε ἄνευ δένδρων.

«Τὴν διαίρεσιν ταύτην καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες διαιροῦμεν τὰ ἐν κήποις θεραπευόμενα φυτὰ κατὰ τρεῖς κλάσεις: 1) Ὀπωροφόρα ἢ ἐν γένει καρποφόρα δένδρα, 2) Λάχανα, ἄγρια τε καὶ ἡμερα, 3) σικυοειδῆ. Τούτοις τέλος συνάπτομεν καὶ τινα ἄλλα φυτὰ παρὰ ταῖς οἰκίας θεραπευόμενα.

ΔΕΝΔΡΑ ὈΠΩΡΟΦΟΡΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΦΟΡΑ

«Ἐκ τούτων τὰ μᾶλλον προσαρμοσθέντα εἰς τὸ κλίμα τῆς Ἀττικῆς, ἐκ τούτου δὲ εὐθενήσαντα πλείστον καὶ γεωργηθέντα ἐν ἀφθονίᾳ εἰσὶν ἡ συκῆ, ἢ ροιά, ἢ ῥοδακινέα, ἢ βερικοκκῆ, ἢ βυσσινέα, καὶ ἡ κυδωνία. Τὰ μηλοειδῆ (μηλέαι, ἀπιδέαι) καὶ αἱ κέρασαι καὶ κοκκυμηλέαι (δαμασκινέαι) φιλοῦσι ψυχρότερον πῶς καὶ ὑγρότερον κλίμα, τὰ δὲ κίτροειδῆ (ἐσπεριδοειδῆ) χειμῶνας ἠπιωτέρους.

ΑΜΥΓΔΑΛΟΕΙΑΗ

ἡ *Ἀμυγδαλίη* ἢ *κοινή* (ἄμυγδαλή) εἶνε δένδρον καρποφόρον κοινότατον καὶ πολυτίμον, ὡς ὑποφέρειν τὴν μεγίστην ξηρασίαν. Τοῦτου ἕνεκα φυτεύεται πολὺ καὶ ἐκτὸς τῶν κήπων καὶ ἀλαχοῦ, εὐρίσκειται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, ἐπὶ τῶν ξηρῶν λόφων, συνήθως ἡμιάγριον. Δυστυχῶς αἱ ἐνταῦθα θεραπευόμεναι ποικιλίαι τοῦ δένδρου τούτου εἰσὶν αἱ χερίσται, σκληροκέλυφοι. Μέγα μέρος τῶν καρπῶν αὐτῶν τρώγεται ἄωρον (τσάγαλι). Ἡ ἀμυγδαλή ἀνθεῖ πρωϊμότατα ὅλων τῶν δένδρων, ἐνίοτε ἀπὸ τῶν μέσων Δεκεμβρίου.

Ἡ *Περσική* ἢ *κοινή* εἶτε *Μηλέα* ἢ *περσική* (κ. ῥοδακινῆ) εὐθενεῖ τὰ μάλιστα ἐν Ἀττικῇ καὶ θεραπεύεται πολλῇ καὶ εἰς πολλὰς καὶ ἀξιολόγους ποικιλίας· ἀναλόγως δὲ τῶν εἰδῶν αὐτῆς οἱ καρποὶ ὠριμάζουσι ἀπὸ τοῦ μέσου Ἰουλίου μέχρις ὀψὲ τοῦ φθινοπώρου.¹

Ἡ *Προῦρος* ἢ *ἀρμενική* (βερικοκκῆ) ἀνήκει εἰς τὰ μᾶλλον εὐθενοῦντα φυτὰ τῆς Ἀττικῆς καὶ θεραπεύεται πολλῇ εἰς πολλὰς καὶ ἐξαιρέτους ποικιλίας. Ὑποδεέστερά εἰσι τὰ εἶδη τῆς κοκκυμηλέας τὰ κοινῶς καλούμενα *Κορομηλιά*, *Πουρελιά*, *Τζαερῆ*, ποικιλίαι *Κοκκυμηλέας* τῆς ἐξημερωθείσης συνήθως θεραπευόμεναι. *Κοκκυμηλέα* ἢ *κοινή* (δαμασκηνῆ) δυσκόλως ὑποφέρει τὸ ἀθηναϊκὸν κλίμα, διὸ ὀλίγη μόνον φυτεύεται. Ἐκ τῶν Κεράσων εὐθενεῖ *Κέρασος* ἢ *κοινή* (κεραση) μᾶλλον εἰς ὑψηλοὺς τόπους (Κηφισίαν π. χ.) ἤττον δὲ εἰς πεδινούς. Αἱ πλείσται κέρασοι φέρονται ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν εἰς τὴν ἀγοράν. Τοῦναντίον δὲ ἡ Βυσσινέα εὐθενεῖ ἐνταῦθα ἐξαιρέτα, καὶ φυτεύεται πολλῇ, ἐπειδὴ οἱ καρποὶ αὐτῆς καταναλίσκονται εἰς κατασκευὴν γλυκάσματος (γλυκοῦ).

ΜΗΛΟΕΙΑΗ

Ἐκ τούτων τὸ μᾶλλον εὐθενοῦν εἶνε *Κυθωνέα* ἢ *κοινή*, ἣτις φυτεύεται πολλῇ ἐντὸς τῶν κήπων καὶ ἀλαχοῦ, εἰς τοὺς ἀμπελώνας κατὰ μῆκος τοῦ Κηφισοῦ. Ἡ χρήσις τῶν καρπῶν αὐτῆς πρὸς κατασκευὴν γλυκάσματος, *κυθωνοπήκτου*, ἢ ὡς ἀρτύματος μετὰ τοῦ κρέατος συνεμβαλλομένων, εἶνε μεγίστη.

Ἡ *Ἀπιος* ἢ *κοινή* (ἀπιδη καὶ ἀχλαδη) καὶ Ἡ *μηλέα* δὲν ὑποφέρουσι τὸν μέγαν κρύσωνα, διὸ κακῶς προκόπτουσι εἰς τὸ ἀττικὸν πεδῖον. Τοῦτων ὑπάρχουσιν ὀλίγαι πρώϊμοι ποικιλίαι μετρισιτάτης ποιότητος. Τὰ καλὰ εἶδη, τὰ ἀπαντῶντα ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν, ἔρχονται ἐκ τῶν διαφόρων νήσων, ἐκ τῆς Θεσσαλίας, ἐκ τῶν Πατρῶν κ.τ.λ., τὰ μῆλα μάλιστα καὶ διὰ Τεργέστης (κ. τοῦ Τυρόλου) ἢ Ἰαπωνική *Ἐριοδοτρία* (κ. μεσιληνῆ), εἶνε ὠραῖος καὶ ἀειφυλλος θάμνος, νωστὶ εἰσαχθεῖς, εὐθε-

1. Πρὸς τὰ ἄλλα ὑποπόφρα δένδρα.

νῶν ἱκανῶς εἰς εὐσκεπεῖς τόπους¹ ἀνθεῖ τὸν χειμῶνα (ἀπὸ Δεκεμβρίου μέχρις Ἰανουαρίου), οἱ καρποὶ αὐτοῦ πεπαίνονται κατὰ Μάιον· εἶνε δὲ περιζήτητος ὡς πρωϊμωτάτη ὀπόρα.—*Σόρβος* ἢ *οἰκιακή* (κ. σουρβῆ) ἀπαντᾷ ἐν ὀλίγοις μόνον δεῖγμασιν ἐν τοῖς κήποις τῆς Κηφισίας καὶ ἐπομένως μόλις εἶνε ἀξία μνήμης.

Ἡ *Ῥόα* ἢ *πολύσπερμος* (κ. ῥοδη) εἶνε θαμνοειδὲς δένδρον, θεραπευόμενον ἐπιτυχῶς εἰς πολλὰς ποικιλίας ἐντὸς τῶν κήπων καὶ ἀλαχοῦ. Ἡ ῥόα εἶνε πολυαγάπητος καρπὸς τῆς χώρας. Ὑπὸ τοῦ λαοῦ θεωρεῖται ὡς ἔμβλημα τῆς γονιμότητος. Ἀπὸ τοῦ μέσου Μαΐου, ἢ ἀπὸ τοῦ τέλους αὐτοῦ, ἔξανθεῖ τὰ ὠραῖα αὐτῆς καταπόφρα ἄνθη μέχρις Ἰουλίου. Οἱ καρποὶ ὠριμάζουσι τὸν Αὐγουστον.

Ἡ *Πιστάκη* ἢ *γρησία* (κ. φιστικῆ) εἰσῆχθη νωστὶ ὑπὸ τοῦ κτηματίου κ. Σ. Παυλίδου καὶ θεραπεύεται ἐπιτυχῶς.

Ἡ *Κάρνον* τὸ *βασιλικόν* (κ. καρυδη) ὀλίγον φυτεύεται ἐν τοῖς κήποις τῆς πεδιάδος, ἔνθα εὐθενεῖ μὲν, ἀλλὰ δὲν γίνεται ὑψηλόν. Ἐξαιρέτως εὐθενεῖ εἰς ἄλλα ὄρεινά μέρη τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ *Κιτροειδή* (περιληπτικῶς λεμονοπορτοκαληαίς.) Τα δένδρα ταῦτα μόλις ὑποφέρουσι τὸν χειμῶνα τῶν Ἀθηνῶν ἐν τόποις δι' ὑψηλῶν τοίχων ἢ δένδρων σκεπομένους κατὰ τοῦ βορρᾶ. Ἄμὰ τοῦ θερμομέτρου κατερχομένου εἰς—5⁰ C. πηγνυνται οἱ κλάδοι, ἐνίοτε δὲ καὶ ὅλον τὸ δένδρον. Διὰ τοῦτο ἡ φυτεία αὐτῶν ἐν Ἀττικῇ εἶνε περιορισμένη. Σκληρότατα κιτροειδή, διὰ τοῦτο δὲ συχνότατα εἰς τοὺς κήπους τῶν Ἀθηνῶν, εἰσὶ: *Κιτρέα* ἢ *κοινή* (κ. νεραντζιά), *Κιτρέα* ἢ *χρυσομηλέα* καὶ *Κιτρέα* ἢ *μανδαρινέα* (κ. μανδαρινῆ), ἢ ὡς εὐγενὲς καρπὸς λίαν ἀγαπητή. Εὐαισθητοτάτη πρὸς τὸ ψύχος, διὸ καὶ ὀλίγον θεραπευομένη ἐν Ἀθήναις, εἶνε *Κιτρέα* ἢ *οξόχμμος* (λεμονη).

Ἐἰς τοὺς κήπους ἀπαντῶσι σποράδην καὶ ἄλλα εἶδη κιτρῶν π.χ. *Κιτρέα* ἢ *γλυκύχμμος* (κ. γλυκολεμονη), *Κιτρέα* ἢ *μηδική* (κ. κιτρῆ), *Κιτρέα* ἢ *μεγαλόκαρπος* (φραππη). Τὰ πλείστα ἐν Ἀθήναις καταναλίσκόμενα χρυσόμηλα (πορτοκάλλια) πέμπονται τὸ πλείστον ἐκ Κρήτης, τὰ λειμόνια ἐκ τοῦ Πόρου, τὰ δὲ κίτρα ἐκ τῆς Νάξου.

Ἡ *Συκὴ* ἢ *καρικὴ* (συκῆ) ἀνήκει εἰς τὰ ὡς συχνότατα θεραπευόμενα δένδρα, καίτοι αἱ ξηραὶ ἰσχυραὶ ἐν Ἀττικῇ δὲν γίνονται ἄθρον ἐμπορίου, ὅπως ἐν Μεσσηνίᾳ καὶ ἀλαχοῦ. Ἡ συκὴ φύεται ἀγρία μὲν ἐπὶ τῶν βράχων, ἐμβολιζομένη δὲ ἀπανταχοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀύχμηροῦ ἐπιεδάφους. Φυτεύεται δὲ οὐ μόνον ἐν κήποις, ἀλλὰ

1. Καλλίτερον ὅμως προκόπτει εἰς τὰ ἠπιώτερα κλίματα τῆς Κεράρας, τῶν Πιτρῶν, τοῦ Πόρου κ.λ. παράγων καρπὸς πλείονας καὶ κρείττονας, διότι τὰ ἄνθη αὐτῆς δὲν βλάπτονται ὑπὸ τοῦ ψύχους, ὅπως τὰ τῶν ἐν Ἀθήναις.

καί μεταξὺ τῶν ἐλαιῶν καὶ ἀμπέλων, καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν βράχων καὶ τῶν ἀναπεπταμένων ἀγρῶν. Κατὰ τὰς νεωτάτας στατιστικὰς πληροφορίας (ἴδε πίνακα κατωτέρω) ὑπῆρχον μέχρι τοῦ 1873 ἐν Ἀττικῇ 3558 συκαί.

Ἄπαντὰ δὲ ἡ συκῆ εἰς πολλὰς ποικιλίας· αἱ πρῶτοι ωριμάζουσιν ἤδη κατὰ Ἰούλιον· τὰ καλλίτερα δὲ εἶδη, ἅτινα εἶνε καὶ τὰ πλείονα, ὀψιαιτέρον, ἀπὸ Αὐγούστου μέχρις Ὀκτωβρίου. Ἡ συκῆ φυλλοβολεῖ τὸν χειμῶνα, φυλλοῦται δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μαρτίου.

Ἡ *Μωρέα* ἢ *μέλαιρα* (ξυνομουρητὰ) φυτεύεται εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη τῶν πεδιάδων παρὰ τὰ χωρία, οὐχὶ πρὸς βομβυκοτροφίαν, ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἐξαιρέτων καὶ περιζήτητων αὐτῆς καρπῶν, οἵτινες ἄρχονται πεπαινούμενοι κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ἰουλίου.

Ἐκ τῶν ἄλλων σποράδην ἐντὸς τῶν κήπων φυτευομένων καρπίμων δένδρων, ἀναφέρομεν ἔτι: *Ζιζυφορὴν τὴν κοινὴν* (κ. τσιτζυφνά), *Ἐλαιαγρον τὸν κηπαῖον* ποικιλ. ἀνατολικὸν (κ. ἄγρια τσιτζυφνά), φυόμενον καὶ αὐτομάτως παρὰ τὸν αἰγιαλόν, *Κόρνον τὴν ἀβελλάνειον* ἢ *ἡρακλεωτικὴν* (ποντικὴν) *καρυά* (κ. φουντουκιά), καὶ *Πίτυν τὴν κωροφόρον* (κ. κουκκουκιά). Τὰ εἶδη τοῦ *Ῥιθισίου* (*Ῥιθισιοὶ τὸ γνήσιοι* καὶ *Ῥιθ. τὸ ἐρυθρόν*) (κ. φραγκοσταφυλιεῖς) δὲν ἀντέχουσι κατὰ τοῦ καύσωνος.

Τέλος ὁ *Φοῖνιξ* (Φ. ὁ δακτυλοφόρος, κ. χουρμαδιὰ) ἀπαντᾷ σποραδικῶτα ἐν τοῖς κήποις τῶν Ἀθηνῶν, καὶ διαχειμαζέει μὲν καλῶς ἐν ὑπαίθρῳ, δὲν πεπαινέει ὅμως τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Ὀλίγοι φοίνικες γηραιοί, μείναντες ἀπὸ τῶν Τούρκων ἔτι, τανῦν ἐξηφανίσθησαν. Οἱ ὑπάρχοντες μετεφυτεύθησαν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν· εἰσὶ δὲ μικροὶ καὶ νεκροὶ πλὴν τινῶν ἐπὶ τῆς ἀνακτορικῆς πλατείας καὶ τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου, οὓς ἡ βασίλισσα Ἀμακλία ἔφερεν ἐξ Ἀφρικῆς. Ὁ φοῖνιξ εἶνε δένδρον ξένον ἔτι εἰς τὴν Ἀττικὴν χώραν.

*Ἐπιτα. συνέχεια.

ΠΕΡΙ ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

κατὰ τὸν γερμανὸν φιλόσοφον SCHOPENHAUER

Ἄφ' οὗτου τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ἤρχισε ν' ἀναγεννάται, ἤλθεν εἰς στενὴν ἐπαφὴν πρὸς τὸν νέον πολιτισμὸν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, καὶ ἐκείθεν πηρέλαθε, κατὰ φυσικὸν λόγον, πολλὰ μὲν τὰ ἀγαθὰ, πολλὰ δὲ καὶ τὰ κακὰ, ἅπερ ἐξ ἀπειρίας πολλακίς ἐθεώρησεν ὡς ἀγαθὰ. Εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅτι, ὅταν ἀποκτήσωμεν ἐμπειρίαν μεγάλην καὶ φωτισθῶμεν ἱκανῶς, ἐκ τῶν λεγομένων ἀγαθῶν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ δὲν θέλομεν διαφυλάξῃ εἰμὴ ὅ,τι εἶνε σύμφωνον πρὸς τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν χαρακτῆρα ἢ δύναται ν' ἀποβῆ χρήσιμον εἰς τὴν τελειοτέραν ἡμῶν ἀνάπτυξιν, τούναντι δὲ θέλομεν ὡς τάχιστα ἀποσκο-

ρακίσῃ ὅ,τι ἀποδειχθῆ ἄχρηστον ἢ καὶ ἐπιβλαβές. Ἄλλ' ἵνα πληθυνθῆ ἡ γνώσις καὶ ἐπέλθῃ ἡ ποθητὴ πείρα καὶ ὁ φωτισμὸς, εἶνε ἀνάγκη νὰ καταδεικνύονται συχνὰ πυκνὰ τὰ τρωτὰ μέρη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὅσα κακῶς παρεισέφρησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τοιοῦτόν τι εἶνε ἡ ἱπποτικὴ τιμὴ καὶ ἡ μονομαχία, ἧτις ἐναντίον παντὸς ἐθνικοῦ αἰσθήματος καὶ ἐθίμου εἰσῆχθη εἰς τὴν ἡμετέραν πατρίδα ὡς οὐσιώδεις στοιχεῖον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὡς γνώρισμα τῆς εὐρωπαϊκῆς εὐθύτητος καὶ ἀνδρείας. Ἴνα ἐννοήσωμεν ὅμως ὁποῖόν τι εἶνε τῶ ὄντι ἡ λεγομένη ἱπποτικὴ τιμὴ καὶ ἡ μονομαχία, καὶ κατὰ πόσον εἶνε ἀξιολίμητον τὸ λείψνον τοῦτο τοῦ προληπτικοῦ γερμανικοῦ μεσαιῶνος, πρέπει ν' ἀκούσωμεν τὴν γνώμην ἀνδρὸς εὐφροεστάτου καὶ κριτικωτάτου, τοῦ γερμανοῦ φιλοσόφου Schopenhauer.

Ἡ τιμὴ, κατ' αὐτὸν, εἶνε ἔνθεν μὲν ἡ γνώμη τῶν ἄλλων περὶ τῆς ἡμετέρας ἀξίας, ἔνθεν δὲ ὁ φόβος ἡμῶν περὶ ταύτης τῆς γνώμης. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος περιέρχεται εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους πρὸς τοὺς ἄλλους σχέσεις, ἐξ ὧν δύναται νὰ τύχῃ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῶν ἢ ἀγάθης τινος ὑπολήψεως, ἐντεῦθεν προκύπτουσι διάφορα εἶδη τιμῆς, οἷον ἡ δημοτικὴ ἢ κοινὴ τιμὴ, ἡ τιμὴ τῶν ἐν τέλει, καὶ ἡ κατὰ φύλον τιμὴ, τούτῃστιν ἡ ἀνδρική καὶ γυναικεῖα τιμὴ.

Εὐρυτάτην ἔκτασιν ἔχει ἡ δημοτικὴ τιμὴ, ἧτις προϋποθέτει ὅτι σεβόμεθα τὰ τοῦ ἄλλου δίκαια καὶ οὐδέποτε πράττομεν τὸ ἄδικον ἢ παράνομον πρὸς ἴδιον ἡμῶν ὄφελος. Ἡ τιμὴ αὕτη εἶνε ὁ ὅρος, ὑπ' ὃν δυνάμεθα νὰ μετέχωμεν πάσης εἰρηνικῆς συγκοινωνίας καὶ συμβιώσεως. Δύναται δὲ ν' ἀπολεσθῆ καὶ ὑπὸ μιᾶς μόνης παφανῶς ἀντιβανούσης εἰς αὐτὴν πράξεως, ἄρα καὶ ὑπὸ πάσης ποινικῆς καταδίκης, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει μόνον ὅτι αὕτη ὑπῆρξε δίκαια. Ἡ τιμὴ αὕτη ἅπαξ ἀπολεσθεῖσα οὐδέποτε δύναται ν' ἀποκατασταθῆ, εἰμὴ ὅταν ἡ ἀπώλεια αὐτῆς προῆλθεν ἐξ ἀπάτης ἢ διαβολῆς. Οὐδὲν δὲ ἄλλο μέσον ὑπάρχει πρὸς ἀποκατάστασιν, εἰμὴ ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀπάτης καὶ διαβολῆς. Ὅθεν ὑπάρχουσι νόμοι κατὰ τῆς διαβολῆς ἢ συκοφαντίας καὶ κατὰ τῆς ἐξυβρίσεως· διότι καὶ αὕτη οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ σύντονος διαβολή. Ἡ τιμὴ αὕτη λέγεται δημοτικὴ ὡς ἐκ τῆς δημοτικῆς τάξεως κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν λεγομένην ἱπποτικὴν τιμὴν, ἀλλὰ τὸ κύρος αὐτῆς ἐκτείνεται ἐπὶ πάσης ἀδιακρίτως τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων, μηδ' αὐτῶν τῶν ὑψίστων ἐξαιρουμένων. Διότι οὐδεὶς δύναται ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῆς· ὅθεν δικαιοτέρον θὰ ἐλέγετο κοινὴ ἢ πάνδημος τιμὴ. Περὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς τιμῆς δὲν πρόκειται ἐνταῦθα· ἀλλ' ἐκτὸς τούτων τῶν τιμῶν, αἵτινες στηρίζονται ἐπὶ ἀρχῶν πρεσβευομένων ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν πάσης ἐποχῆς, ὑπάρχει ἄλλη τις τι-